

Стандарти байналмилалии ҳисоботи молиявӣ 14 “Ҳисобҳои фарқияти тарофаҳои мавқуфгузошташуда”

Мақсад

- 1 Мақсади Стандарти мазкур аз муқаррар намудани талабот нисбат ба пешниҳоди *бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда* иборат мебошад, ки ҳангоми пешниҳоди мол ё хизматрасонӣ ба харидорон бо нархҳо ё тарофаҳои, ки таҳти *танзими тарофавӣ* қарор доранд, ба вучуд меояд.
- 2 Барои ноил гардидан ба мақсадҳои зерин Стандарти мазкур талаб менамояд:
 - (а) ворид намудани тағйироти маҳдуди марбут ба сиёсати баҳисобгирӣ, ки тибқи принципҳои умумикабулшудаи баҳисобгирии муҳосиби қаблан татбиқшуда (*ПУБМ-и қаблан татбиқшуда*) дар робита бо бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда истифода мешаванд, ки асосан бо пешниҳоди чунин ҳисобҳо дар ҳисобот алоқаманд мебошанд;
 - (б) ифшои маълумоте, ки:
 - (i) маблағи дар ҳисоботи молиявии корхона эътирофшударо, ки дар натиҷаи танзими тарофавӣ ба вучуд меоянд, мушаххас менамояд ва шарҳ медиҳад;
 - (ii) ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ барои дарки бузургӣ, муҳлат ва номуайянии бавучудоии воситаҳои пулии минбаъда, ки бо бақияи эътирофшудаи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда алоқаманд мебошад, кӯмак мерасонад.
3. Стандарти мазкур ба корхонае, ки ба доираи татбиқи он ворид мешаванд, иҷозат медиҳад, ки ҳангоми татбиқи аввалини ин стандарт СБҲМ баҳисобгирии бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо тибқи сиёсати баҳисобгирӣ, ки аз ҷониби ПУБМ-и қаблан татбиқшуда пешбинӣ гардидааст, бо назардошти ворид намудани тағйироти маҳдуд ба он, ки дар банди 2, дар боло зикр шудааст, идома диҳад.
- 4 Илова бар ин, Стандарти мазкур баъзе истисноҳоро аз талаботи стандартҳои дигар ё озодкуниро аз риояи талаботи СБҲМ-ҳои дигар пешбинӣ менамояд. Ҳама талаботи зикршуда вобаста ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, инчунин ҳама гуна истисно ё озодкунӣ аз талаботи дигар стандартҳо, ки ба чунин бақияҳо мансуб мебошанд, на дар СБҲМ-ҳои дигар, балки дар ҳамин стандарт ҷой доранд.

Доираи татбиқ

- 5 Корхона ҳуқуқ дорад талаботи Стандарти мазкурро дар *аввалин ҳисоботи молиявӣ тибқи СБҲМ* татбиқ наояд, танҳо агар он:
 - (а) *фаъолиятро анҷом диҳад, ки таҳти танзими тарофавӣ қарор дошта бошад*; ва
 - (б) маблағро эътироф наояд, ки дар ҳисоботи молиявии он тибқи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда ба сифати бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда гурӯҳбандӣ мешавад.
- 6 Корхона бояд талаботи Стандарти мазкурро дар ҳисоботи молиявии худ барои даврони минбаъда татбиқ наояд, танҳо дар он маврид, агар дар ҳисоботи аввалини молиявӣ тибқи СБҲМ корхона бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо бо истифода аз талаботи Стандарти мазкур эътироф наояд.
- 7 Дар Стандарти мазкур дигар ҷанбаҳои пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ аз ҷониби корхонаи дорои фаъолияти таҳти танзими тарофавӣ қарордошта баррасӣ намегарданд. Ҳангоми татбиқи талаботи Стандарти мазкур маблағе, ки тибқи СБҲМ-ҳои дигар иҷозат дода мешавад ё бояд ба сифати дороиҳо ё уҳдадориҳо эътироф карда шавад, набояд ба таркиби маблағе, ки ҳамчун бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда гурӯҳбандӣ шудааст, дохил карда шавад.
- 8 Корхонае, ки ба доираи татбиқи Стандарти мазкур дохил шуда, ҷиҳати истифодаи он тасмим қабул кардаанд, бояд тамоми талаботи худро нисбат ба ҳама бақияи ҳисоби фарқиятҳои

тарофавии мавкуфгузошташуда, ки дар натиҷаи ҷаъолияти тахти танзими тарофавӣ қарордоштан қорхона ба вучуд меоянд, татбиқ намоянд.

Эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъи эътироф

Озодкунии муваққатӣ аз риояи талаботи банди 11 СББМ 8 “Сиёсати баҳисобгирӣ, тағйирот дар арзёбии муҳосибӣ ва хатоҳо”

- 9 Ҳангоми таҳияи сиёсати баҳисобгирӣ худ вобаста ба эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъ намудани эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда, қорхонае, ки ҷаъолияти марбут ба танзими тарофавӣ, инчунин ҷаъолиятҳоеро, ки ба доираи татбиқи Стандарти мазкур дохил шуда, дар бораи татбиқи онҳо қарор қабул кардааст, анҷом медиҳад, бояд бандҳои 10 ва 12 СББМ 8-ро мавриди татбиқ қарор диҳад.
- 10 Дар бандҳои 11-12-и СББМ 8 сарчашмаи талабот ва нишондодҳо пешниҳод шудааст, ки роҳбарият уҳдадор аст ва ҳуқуқ дорад ҳангоми таҳияи сиёсати баҳисобгирӣ дар робита бо ин ё он модда, дар сурати мавҷуд набудани СБҲМ-и дахлдор, ки мустақиман нисбати ин модда татбиқ мегардад, ба инобат гирад. Стандарти мазкур қорхонаро аз татбиқи банди 11 СББМ 8 нисбат ба сиёсати баҳисобгирӣ он вобаста ба эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъ намудани эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда озод менамояд. Дар натиҷа, дар асоси озодкунӣ аз татбиқи талаботи банди 11 СББМ 8 қорхонае, ки бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташударо мутобиқи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда ё ба сифати моддаҳои алоҳида ё ҳамчун қисми арзиши тавозунии дороиҳо ва уҳдадорӣҳои дигар эътироф кардаанд, ҳуқуқ доранд эътирофи бақияи зикршударо мутобиқи Стандарти мазкур, бо назардошти ворид намудани тағйирот дар пешниҳоди иттилооте, ки бандҳои 18-19-и ҳамин стандарт талаб менамоянд, эътирофро идома диҳанд.

Идомаи татбиқи сиёсати баҳисобгирӣ мавҷуда

- 11 Ҳангоми татбиқи аввалияи Стандарти мазкур қорхона бояд татбиқи сиёсати баҳисобгирӣ, ки тибқи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда пешбинӣ шудааст, дар робита бо эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъ намудани эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда, ба истиснои ҳама гуна тағйироте, ки тибқи бандҳои 13-15 иҷозат дода мешаванд, идома диҳад. Аммо муаррифии чунин маблағ бояд ба талаботи пешниҳоди Стандарти мазкур вобаста ба пешниҳоди иттилооте мувофиқат кунад, ки метавонад тағйиротро дар сиёсати баҳисобгирӣ қорхона, ки тибқи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда пешниҳод карда шудааст, талаб кунад (ба бандҳои 18-19 нигаред).
- 12 Қорхона бояд сиёсати баҳисобгирӣ, ки мутобиқи банди 11 муқаррар шудааст, дар давраҳои минбаъда пайваста татбиқ намояд, ба истиснои тағйироте, ки бандҳои 13-15 иҷозат медиҳанд.

Тағйирот дар сиёсати баҳисобгирӣ

- 13 Қорхона набояд ба сиёсати баҳисобгирӣ худ то мавриди оғоз намудани эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда тағйирот ворид кунад. Қорхона метавонад сиёсати баҳисобгирӣ худро нисбат ба эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъ намудани бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда танҳо дар он сурат тағйир диҳад, агар дар натиҷаи чунин тағйирот ҳисоботи молиявӣ ҷиҳати қабули қарорҳои иқтисодӣ аз ҷониби истифодабарандагонӣ он барои ин ниёзҳо бештар эътимодноктар¹ ва мувофиқтар гардад. Қорхона бояд мувофиқат ва эътимоднокиро бо истифода аз меъёрҳои банди 10 СББМ 8 таҳлил кунад.
14. Стандарти мазкур қорхонаро аз татбиқи бандҳои 10 ё 14-15 СББМ 8 нисбат ба тағйирот дар сиёсати баҳисобгирӣ озод намекунад. Барои асоснок намудани тағйирот дар сиёсати баҳисобгирӣ барои

¹ Соли 2010 Шурои СБҲМ “Консепсияи таҳия ва пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ”-ро, ки аз ҷониби Шурои СБҲМ соли 2001 қабул шудааст (Консепсия), ба “Асосҳои консептуалии ҳисоботи молиявӣ” (Асосҳои консептуалӣ) иваз намурад. Мафҳуми “пешниҳоди ҳақиқӣ”, ки дар Асосҳои консептуалии дар соли 2010 интишоршуда истифода шудааст, дар Асосҳои консептуалии ишлоҳшудаи соли 2018 то ҳоло истифода гардида, хусусиятҳои асосиро, ки дар Асосҳои консептуалӣ “эътимодноқӣ” номида шудааст, фаро мегирад. Талаботи банди 13-и Стандарти мазкур ба талаботи СББМ 8 асос ёфтааст, ки дар он истилоҳи “эътимодноқӣ” ҳоло ҳам истифода мешавад.

бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда корхона бояд нишон диҳад, ки ин тағйирот мутобиқати бештари ҳисоботи молиявиро бо меъёрҳои дар банди 10 СБМ 8 зикршуда таъмин менамояд. Аммо зарурат вучуд надорад, ки тағйироти мазкур боиси мутобиқати пурраи меъёрҳои зерин дар робита ба эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъии эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда гардад.

- 15 Бандҳои 13-14 ҳам нисбат ба тағйироте, ки ҳангоми татбиқи аввалияи Стандарти мазкур ворид карда шудаанд ва ҳам нисбат ба тағйироте, ки дар давраҳои ҳисоботи минбаъда ворид карда шудаанд, татбиқ мешаванд.

Робитаи мутақобила бо СБҲМ-ҳои дигар

- 16 Истисноҳои мушаххас, озодкуниҳо ё талаботи иловагии марбут ба ҳамкориҳои Стандарти мазкур бо дигар СБҲМ-ҳо дар ин стандарт ҷой дода шудаанд (ба бандҳои Б7-Б28 нигаред). Дар сурати мавҷуд набудани чунин истисноҳо, озодкуниҳо ё талаботи иловагӣ дигар СБҲМ-ҳо бояд нисбат ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ҳамон тавре татбиқ карда шаванд, ки дар робита бо дороиҳо, уҳдадориҳо, даромад ва хароҷоте, ки мутобиқи дигар СБҲМ эътироф карда мешаванд, татбиқ карда мешуданд.
- 17 Дар баъзе маврид метавонад татбиқи стандарти дигар дар доираи СБҲМ дар робита ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, ки мувофиқи сиёсати баҳисобгирии корхона арзёбӣ гардида, мутобиқи бандҳои 11-12 муқаррар шудааст, талаб карда шавад, то ин, ки бақияи мазкур дар ҳисоботи молиявӣ ба таври зарурӣ инъикос карда шавад. Масалан, корхона метавонад дар кишвари дигар ғайриҷамъияти марбут бо танзими тарифиро анҷом диҳад, ки дар робита ба он ва бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда бо асъори ғайр аз асъори амалкунандаи корхонаи ҳисоботдиҳанда ифода карда мешавад. Бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ва гардиши ин бақияҳо бо истифода аз СБМ 21 *“Таъсири тағйироти қурби асъори хориҷӣ”* аз нав ҳисоб карда мешаванд.

Пешниҳод

Тағйирот дар тартиби пешниҳод

- 18 Дар бандҳои 20-26 Стандарти мазкур талаботи пешниҳоди маълумот нисбат ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда оварда шудааст, ки мутобиқи бандҳои 11-12 эътироф карда мешавад. Ҳангоми татбиқи Стандарти мазкур бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ҳамроҳ бо дороиҳо ва уҳдадорихое, ки мутобиқи дигар СБҲМ бояд эътироф карда шаванд, дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ эътироф карда мешаванд. Ин талабот ҷиҳати пешниҳоди маълумот таъсири эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо аз талаботи пешниҳоди дигар СБҲМ-ҳо вобаста ба пешниҳоди маълумот дар ҳисоботи молиявӣ бартараф менамояд.
- 19 Барилова бо моддаҳои, ки бояд дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ ва ҳисобот дар бораи ғайриҷамъияти зарар ва дигар маҷмуи даромад мутобиқи СБМ 1 *“Пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ”* пешниҳод карда шаванд, корхонае, ки Стандарти мазкурро татбиқ менамояд, бояд тамоми бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, инчунин гардиш аз рӯи ин бақияҳоро мувофиқи бандҳои 20 – 26 муаррифӣ намояд.

Гурӯҳбандии бақияҳои ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда

- 20 Корхона уҳдадор мебошад, ки дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ дар намуди моддаҳои алоҳида инҳоро пешниҳод намояд:
- (а) маблағи ҷамъбасти тамоми бақияи дебетии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда;
 - (б) маблағи ҷамъбасти тамоми бақияи кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда.
- 21 Агар корхона дар ҳисоботи худ дар бораи ҳолати молиявӣ дороиҳои гардишӣ ва ғайригардишӣ, инчунин уҳдадориҳои қутоҳмуддат ва дарозмуддатро дар намуди гурӯҳбандии алоҳида пешниҳод намояд, он набояд маблағи ҷамъбасти бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо ҳамчун гардишӣ ва ғайригардишӣ/қутоҳмуддат ва

дарозмуддат гурӯҳбандӣ намояд. Бар ивази ин, моддаҳое, ки тибқи банди 20 талаб карда мешаванд, бояд ба таври алоҳида аз дорониҳо ва уҳдадорихон мутобики дигар СБҲМ пешниҳодшуда бо истифода аз маблағи ҷамъбастии фосилавӣ, ки пеш аз бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда пешниҳод карда мешаванд, муаррифӣ карда шаванд.

Гурӯҳбандии гардиши бақияҳои ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда

- 22 Корхона бояд дар баҳши “Дигар даромади маҷмӯӣ” - и ҳисобот дар бораи ғоида ё зарар ва дигар даромади маҷмӯӣ гардиши софи тамоми бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо дар давраи ҳисоботӣ, ки ба моддаҳои дар таркиби дигар даромади умӯмӣ эътирофшуда дахл доранд, пешниҳод намояд. Моддаҳои алоҳидаи ҳисобот бояд барои пешниҳоди гардиши софи марбут ба моддаҳое истифода шаванд, ки мутобики дигар СБҲМ-ҳо:
- (а) минбаъд дар таркиби ғоида ё зарар аз нав гурӯҳбандӣ карда намешаванд;
 - (б) минбаъд дар таркиби ғоида ё зарар бо риояи шартҳои муайян аз нав гурӯҳбандӣ карда мешаванд.
- 23 Корхона бояд ба сифати моддаи алоҳида дар баҳши “Ғоида ё зарар”-и ҳисобот дар бораи ғоида ё зарар ва дигар маҷмӯи даромад ё дар ҳисоботи алоҳида дар бораи ғоида ё зарар гардиши софи боқимондаи тамоми бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо дар давраи ҳисоботӣ пешниҳод намояд, ба истиснои гардише, ки дар таркиби ғоида ё зарар инъикос карда намешавад, ба монанди маблағе, ки марбут ба харид мебошад. Моддаи мазкур ҳисобот бояд аз даромад ва хароҷоте, ки тибқи дигар СБҲМ-ҳо бо истифода аз маблағи ҷамъбастии фосилавӣ пеш аз гардиши софи боқимондаи тамоми бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда пешниҳод карда мешавад, муаррифӣ гардад.
- 24 Агар корхона дорони андозии мавқуфгузошташуда ё уҳдадории андозии мавқуфгузошташударо дар натиҷаи эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда эътироф намояд, пас корхона бояд дорой (уҳдадорӣ)-и андозии мавқуфгузошташуда ва гардиши дахлдори ин дорой (уҳдадорӣ)-и андозии мавқуфгузошташударо ҳамроҳ бо бақияи мувофиқи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ва гардиши ин бақияҳо, берун аз таркиби маблағи ҷамъбастиро, ки мутобики СББМ 12 “Андоz аз даромад” нисбат ба дорой (уҳдадорӣ)-и андозии мавқуфгузошташуда ва хароҷот (даромад)-и андоz аз даромад пешниҳод мегардад, муаррифӣ намояд (ба бандҳои Б9-Б12 нигаред).
- 25 Агар корхона ғайриҷаъи қатъшуда ё гурӯҳи хориҷшавиро тибқи СБҲМ 5 “Дорониҳои ғайригардишии барои фурӯш таъйиншуда ва ғайриҷаъи қатъшуда” пешниҳод кунад, корхона бояд мутаносибан бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташудаи ба он марбутбуда ва гардиши софи бақияҳои мазкурро ҳамроҳ бо бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ва гардиши софи бақияҳои мазкур, берун аз таркиби ғайриҷаъи қатъшуда ё гурӯҳи хориҷшавӣ, пешниҳод намояд (ба бандҳои Б19-Б22 нигаред).
- 26 Агар корхона ғоида ба саҳмиро мутобики СББМ 33 “Ғоида ба саҳмия” пешниҳод кунад, корхона бояд нишондиҳандаҳои иловагии ғоидаи асосӣ ва ҷудошуда аз саҳмиро пешниҳод намояд, ки бо истифода аз маблағи ғоидае, ки СББМ 33 талаб менамояд, ҳисоб карда мешаванд, аммо гардиши бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо дар бар намегиранд. (ба бандҳои Б13 - Б14 нигаред).

Ифшои маълумот

Мақсад

- 27 Корхонае, ки дар бораи татбиқи Стандарти мазкур қарор қабул менамояд, бояд маълумотеро ифшо намояд, ки ба истифодабарандагон имкон медиҳад инҳоро арзёбӣ намоёнд:
- (а) хусусияти танзими тарофавӣ, ки дар доираи он нарх(ҳо) муқаррар шуда, корхона метавонад аз харидорони худ барои таҳвили мол ё хизматрасонӣ қабул намояд ва хавфи марбут ба ин танзими тарофавӣ;

(б) таъсири танзими тарофавии мазкур ба ҳолати молиявӣ, натиҷаҳои молиявӣ ва воситаҳои пулии корхона.

- 28 Агар яке аз ифшоҳои дар бандҳои 30-36 зикршуда барои ноил гардидан ба мақсадҳои дар банди 27 ҷойдошта мувофиқ набоянд, онҳо метавонанд ба ҳисоботи молиявӣ дохил карда нашаванд. Агар ифшоҳои тибқи бандҳои 30-36 пешниҳодшуда барои ноил гардидан ба мақсадҳои дар банди 27 ҷойдошта нокифоя бошанд, корхона бояд маълумоти иловагиро, ки барои ноил гардидан ба мақсадҳои мазкур зарур мебошад, ифшо намояд.
- 29 Барои ноил гардидан ба мақсади ифшоӣ маълумот, ки дар банди 27 оварда шудааст, корхона бояд ҷузъиёти дар зер овардашударо ба инобат гирад:
- (а) сатҳи ҷузъикунонӣ, ки барои иҷрои талаботи марбут ба ифшоӣ маълумот зарур мебошад;
 - (б) дараҷаи аҳамияти ҳар яке аз талаботи гуногуни марбут ба ифшоӣ маълумот;
 - (в) маълумот бояд то кадом ҳадд маҷмуъишуда ё ғайри он бошад;
 - (г) оё ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ маълумоти иловагӣ барои арзёбии иттилооти микдории ифшогардида зарур мебошад.

Тавсифи намудҳои фаъолият, ки мавзӯи танзими тарофавӣ маҳсуб меёбанд

- 30 Барои он, ки ба истифодабарандаи ҳисоботи молиявӣ ҷиҳати арзёбӣ намудани хусусияти намудҳои фаъолияти корхонаи таҳти танзими тарофавӣ қарордошта, инчунин хавфи бо он алоқаманд кумак расонида шавад, корхона бояд маълумоти зеринро вобаста ба ҳар як намуди фаъолият, ки таҳти танзими тарофавӣ қарор дорад, ифшо намояд:
- (а) тавсифи мухтасари хусусият ва микёси фаъолияти марбут ба танзими тарофавӣ, инчунин хусусияти раванди муқаррар намудани тарофаҳо дар доираи танзимнамой;
 - (б) номи мақоми (ё мақомоти) танзимкунандаи тарофаҳо. Агар мақоми танзимкунандаи тарофаҳо тарафи алоқаманд бошад (чӣ тавре, ки ин истилоҳ дар СБМ 24 *“Ифшоӣ маълумот дар бораи тарафҳои алоқаманд”* муайян карда шудааст), корхона бояд ин далелро ҳароҳ бо тавзеҳоти марбут ба он, ки чӣ тавр корхона нисбат ба он алоқаманд мебошад, ифшо намояд;
 - (в) чӣ гуна хавф ва номуайяни ба ҷуброни минбаъдаи ҳар як гурӯҳи (яъне ҳар кадом навъи хароҷот ё даромад) бақияи дебетии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ё барои барқароркунии ҳар як гурӯҳи бақияи кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда таъсир мерасонад, масалан:
 - (i) хавфи тағйирёбии талабот (масалан, тағйирёбии муносибати истеъмолкунандагон нисбат ба мол ё хизматрасонӣ, мавҷудияти манбаҳои алтернативии таҳвил ё сатҳи рақобат);
 - (ii) хавфи марбут ба танзими тарофавӣ (масалан, пешниҳод ё тасдиқи дархост барои муқаррар намудани тарофа ё таҳлили амалиёти минбаъдаи эҳтимолии мақоми танзимкунанда аз ҷониби корхона);
 - (iii) дигар хавф (масалан, хавфи асър ё дигар хавфи бозорӣ).
- 31 Маълумоте, ки тибқи банди 30 ифшоӣ он талаб карда мешавад, бояд ё дар ҳуди ҳисоботи молиявӣ ё бевосита дар тавзеҳот ё бо роҳи иртиботи мутақобил аз ҳисоботи молиявӣ ба ҳисоботи дигар, ба монанди шарҳи дастур ё ҳисобот дар бораи хавф дохил карда шавад, ки барои истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ бо ҳамон шартҳо ва дар ҳамон муҳлати ҳуди ҳисоботи молиявӣ дастрас мебошанд. Агар ин маълумот дар ҳисоботи молиявӣ мустақиман ё тавассути иртиботи мутақобил ворид карда нашавад, ҳисоботи молиявӣ нопурра ҳисобида мешавад.

Тавсифи маблағи дар ҳисобот эътирофшуда

- 32 Корхона бояд асосеро ифшо намояд, ки дар асоси он бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда эътироф ва қатъ карда мешаванд, чӣ гуна он дар аввал ва минбаъд мавриди арзёбӣ қарор мегирад, аз ҷумла тавсифи он, ки бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо барои ҷубронпазирӣ чӣ гуна таҳлил карда мешавад ва тарзи тақсими зарар аз беқурбшавӣ чӣ тарз анҷом мепазирад.
- 33 Аз рӯйи ҳар як намуди фаъолияти марбут ба танзими тарофавӣ корхона бояд маълумоти зеринро барои ҳар кадом гурӯҳи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ифшо намояд:

- (а) муқонсаи арзиши тавозунӣ дар аввал ва охири давра, дар шакли ҷадвал, агар шакли дигар мувофиқтар набошад. Корхона бояд ҳангоми муайян намудани сатҳи зарурии ҷузъикунонии маълумот қазоватро истифода барад (ба бандҳои 28-29 нигаред), аммо одатан ҷузъҳои зерин мувофиқ мебошанд:
- (i) маблағе, ки дар давраи ҷорӣ дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ ҳамчун бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда эътироф шудааст;
 - (ii) маблағе, ки дар ҳисобот дар бораи ғайри ҳамаи зарар ва дигар маҷмуи даромад дар робита бо бақияҳои, ки дар давраи ҷорӣ ҷуброн (баъзан ҳамчун истеҳлок тавсиф мешаванд) ё барқарор шудаанд, мавриди эътироф қарор гирифтааст;
 - (iii) дигар маблағи ба таври алоҳида мушаххасшуда, ки ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда таъсир расонидааст, аз қабилӣ беқурбшавӣ, моддаҳои, ки ҳангоми муттаҳидсозии тижорат ба даст оварда шудаанд ё қабул гардидаанд, моддаҳои хориҷшуда ё таъсири тағирёбии қурби асъор ё меъёрҳои тахфиф;
- (б) меъёри даромадноки ё меъёри тахфиф (аз ҷумла, меъёри тахти сифр ё доираи меъёрҳо, агар ҷунин қобили қабул бошад), барои инъикоси арзиши муваққатии пул, ки ба ҳар як гурӯҳи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда татбиқ мешавад;
- (в) давраҳои боқимондае, ки дар давоми онҳо корхона эҳтимолан арзиши тавозунии ҳар як гурӯҳи бақияи дебетии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо ҷуброн кунад (ё истеҳлок) ё ҳар як гурӯҳи бақияи кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо барқарор созад.
- 34 Агар танзими тарофавӣ ба маблағ ва муҳлати хароҷот (даромад)-и корхона аз рӯи андоз аз даромад таъсир расонад, корхона бояд таъсири танзими тарифиро нисбат ба маблағи эътирофшудаи андози ҷорӣ ва мавқуфгузошташуда ифшо намояд. Илова бар ин, корхона бояд ба таври алоҳида ҳама гуна бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо, ки ба андозбандӣ ва гардиши мувофиқи бақияи мазкур алоқаманд мебошанд, ифшо намояд.
- 35 Агар корхона маълумотро мутобики СБҲМ 12 “*Ифшои маълумоти ҳисса дар корхонаи дигар дар робита бо ҳиссаи иштирок дар корхонаи фаръӣ*”, асосиятсия ё корхонаи муштарак, ки ғайриҷаъи марбут бо танзими тарифиро анҷом медиҳанд ва мутобики ин стандарт нисбат ба он бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда эътироф карда шуда бошад, корхона бояд маблағи бақияи дебетӣ ва кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо, ки ба ҳисобот дохил карда шудааст, инчунин гардиши софӣ ин бақияҳоро нисбат ба ҳиссаи иштирок, ки маълумот дар бораи онро ифшо кардааст, ифшо намояд (ба бандҳои B25 - B28 нигаред).
- 36 Агар корхона ба ҳулосае ояд, ки бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ба таври комил дигар барқароршаванда ё ҷуброншаванда намебошад, он бояд ин далел, сабабҳои ҷуброншаванда ё барқароршаванда будани он, инчунин маблағи кам шудани ин бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо ифшо намояд.

Замимаи А

Муқаррароти истилоҳот

Замимаи мазкур қисми ҷудонопазири Стандарти мазкур маҳсуб меёбад.

Ҳисоботи аввалини молиявӣ тибқи СБҲМ	Ҳисоботи аввалини молиявии солона, ки оғоз аз он корхона Стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ (СБҲМ)-ро тавассути дохил намудани изҳороти возеҳ ва ғайримуқаррарӣ вобаста ба мутобиқат ба СБҲМ татбиқ менамояд.
Корхонае, ки бори аввал СБҲМ-ро татбиқ менамояд	Корхонае, ки аввалин маротиба ҳисоботи молиявии худро тибқи СБҲМ пешниҳод менамояд.
ПУБМ-и қаблан татбиқшуда (принсипҳои умумикабулшудаи баҳисобгирии муҳосибӣ)	Принсипҳо ва қоидаҳои баҳисобгирии муҳосибӣ ва тартиби ҳисоботдиҳӣ, ки тавассути корхонаи аввалин бор татбиқкунандаи СБҲМ бевосита қабл аз гузаштан ба СБҲМ татбиқ мегарданд.
Фаъолияти, ки бояд таҳти танзими тарофавӣ қарор гирад	Намудҳои фаъолияти корхона, ки бояд таҳти танзими тарофавӣ қарор гирад
Танзими тарофавӣ	Низоми нархгузорӣ дар робита бо мол ва хизматрасонӣ барои харидорон, ки ҳангоми он низоми мазкур василаи назорат ва/ё тасдиқоти мақоми танзимкунандаи тарофаҳо мебошад.
Мақоми танзимкунандаи тарофаҳо	Мақоми ваколатдоре, ки мутобиқ бо санади меъёрии ҳуқуқӣ ҳуқуқ дорад тарофа ё доираи тарофаҳоро, ки барои корхона ҳатмӣ мебошанд, муқаррар намояд. Мақоми танзимкунандаи тарофаҳо метавонад шахси сеюм ё дар робита ба корхона тарафи алоқаманд бошад, аз ҷумла шурои ҳуди корхона бошад, ба шарте, ки мақом тибқи қонунгузорӣ ё санади меъёрию ҳуқуқӣ, ҳам ба манфиати муштарӣ ва ҳам бо мақсади таъмини қобилияти молиявии умумии корхона тарофаҳоро муқаррар намояд.
Бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқифузошташуда	Маблағе, ки салдои ҳама гуна ҳисоби харочотро (ё даромадро) ифода карда, мувофиқи дигар СБҲМ-ҳо ҳамчун дорой ё уҳдадорӣ қобили эътироф намебошад, аммо нисбат ба меъёрҳои ба таъхир андохтани эътироф мувофиқ мебошад, зеро он метавонад қаблан ба ҳисоббаробарии тарофа (ё тарофаҳо), ки дохил карда шудааст ё дар назар аст, ки ба он дохил карда шавад, тавассути мақоми танзимкунандаи тарофаҳо, ки тарофаҳоро муқаррар менамояд, аз харидорон ситонида шавад.

Замимаи Б Дастур барои татбиқ

Замимаи мазкур қисми ҷудонопазири Стандарти мазкур маҳсуб меёбад.

Фаъолияти бо танзими тарофавӣ алоқаманд

- Б1 Аз нигоҳи таърихӣ танзими тарофавӣ дар робита ба ҳама намудҳои фаъолияти корхона татбиқ карда мешуд. Аммо дар айни замон бо сабаби харидан, гуногунии фаъолият ва хоҳишҳои танзим танзими тарофавӣ метавонад қомилан нисбат ба намудҳои алоҳидаи фаъолияти корхона татбиқ карда шавад ва дар натиҷа корхона ҳам фаъолияти марбут ба танзими тарофавӣ ва ҳам акси онро анҷом медиҳад. Стандарти мазкур қомилан нисбат ба фаъолияти, ки марбут ба танзими тарофавӣ мебошад, татбиқ мегардад ва нисбат ба фаъолияти зикршуда, новобаста аз намуди корхона ё соҳае, ки дар он фаъолияти худро анҷом медиҳад, дар натиҷаи фаъолияти мақоми танзимкунандаи танзими тарофавӣ маҳдудиятҳои қонунгузорӣ ё дигар маҳдудиятҳои ҳуқуқии меъёри истифода мегардад.
- Б2 Корхона набояд Стандарти мазкурро дар робита бо он намудҳои фаъолият, ки худтанзимкунанда мебошанд, татбиқ кунад, яъне намудҳои фаъолият, ки нисбат ба онҳо низоми нархгузорӣ татбиқ нагардида, василаи назорат ва/ё тасдиқоти мақоми танзимкунандаи тарофаҳо мебошанд. Ин ба корхона барои татбиқи Стандарти мазкур дар чунин маврид монета намешавад, ҳангоме, ки:
- (а) мақомоти махсуси идораи корхона ё тараф алоқаманд тарофаҳоро ҳам ба манфиати харидорон ва ҳам барои таъмини имконияти молиявии умумии корхона дар доираи низоми муқарраршудаи нархгузорӣ муқаррар менамояд;
 - (б) низом василаи назорат мебошад ва/ё аз тарафи мақома, ки тавассути қонунгузорӣ ё дигар санади меъёрии ҳуқуқӣ ваколатдор шудааст, тасдиқ карда мешавад.

Идомаи татбиқи сиёсати баҳисобгирии мавҷуда

- Б3 Барои мақсадҳои Стандарти мазкур бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ҳамчун бақияи ҳар гуна ҳисоби хароҷот (ё даромад), ки тибқи дигар СБХМ-ҳо ҳамчун дорой ё уҳдадорӣ эътироф карда намешавад, вале барои гузариш ба сифати даромад ё хароҷоти ба давраи дигар мавқуфгузошташуда ба меёриҳо ҷавобгӯӣ мебошад, зеро он аз ҷониби мақоми танзимкунандаи тарофаҳо ҳангоми муайян намудани тарофа(ҳо), ки аз харидорон ситонида мешавад, ба инобат гирифта мешавад ё шояд ба инобат гирифта шавад. Тарофа(ҳо)-и танзимкунанда метавонад ба баъзе моддаҳои хароҷот (даромад) дахл накуна(н)д, зеро масалан, пешбинӣ карда намешавад, ки ин маблағ аз ҷониби мақоми танзимкунандаи тарофаҳо қабул карда шавад ё аз сабаби он, ки ин маблағ таҳти танзими тарофавӣ қарор намегирад. Мутаносибан, чунин модда ба сифати даромад ё хароҷот ҳамчун даромад ё хароҷот вобаста ба масраф эътироф карда мешавад, ба шарте, ки дигар СБХМ иҷозат надиҳад ё талаб накунад, ки он ба арзиши тавозунии дорой ё уҳдадорӣ дохил карда шавад.
- Б4 Дар баъзе маврид дигар СБХМ-ҳо ба таври возеҳ ба корхона эътироф намудани бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ манъ менамоянд, ки имкон дорад онҳо ба таври алоҳида ё дар таркиби дигар моддаҳо, ба монанди воситаҳои асосӣ, тибқи сиёсати баҳисобгирӣ дар доираи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда эътироф карда шаванд. Аммо, мутобиқи банди 11-и Стандарти мазкур корхонае, ки дар аввалин ҳисоботи молиявии худ тибқи СБХМ дар бораи татбиқи он қарор қабул менамояд, озодкуниро аз татбиқи банди 11 СББМ 8 бо мақсади идомаи истифодаи сиёсати баҳисобгирӣ мутобиқи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда дар робита бо эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъи эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда истифода мебарад. Чунин сиёсати баҳисобгирӣ метавонад, масалан, амалияи зеринро пешбинӣ кунад:
- (а) эътирофи бақияи дебетии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, ҳангоме, ки корхона дар асоси қувваи воқеӣ ё эҳтимолии амали мақоми танзимкунандаи тарофаҳо ҳуқуқ дорад тарофаҳоро дар давраҳои оянда барои ҷуброни хароҷоти мувофиқ (яъне хароҷоте, ки барои ҷуброни он тарофа(ҳо)-и танзимкунанда пешбинӣ карда мешава(н)д) зиёд кунад;
 - (б) ба сифати бақияи дебетӣ ё кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда эътироф намудани маблағе, ки бо зарар ё фоида аз ғуруш ё аз ҳисоб баровардани ҳам

объектҳои асосӣ ва ҳам дорониҳои ғайримоддӣ ҳамарзиш мебошад, ки эҳтимолан бо ёрии тарофаҳои минбаъда ҷуброн ё барқарор карда мешаванд;

- (в) эътирофи бақияи кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, ҳангоме, ки дар асоси қувваи воқеӣ ё эҳтимолии амали мақоми танзимкунандаи тарофаҳо корхона ҳуқуқ дорад тарофаҳоро дар давраҳои оянда бо мақсади барқарор намудани ҷуброни аз ҳад зиёди хароҷоти мувофиқ (яъне маблағи бештар аз арзиши ҷуброншаванда, ки тавассути мақоми танзимкунандаи тарофаҳо ишора шудааст) коҳиш диҳад;
- (г) арзёбии бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ба таври ғайритаҳфифӣ ё дар асоси таҳфиф бо истифода аз меъёри фоизнок ё меъёри таҳфиф, ки тавассути мақоми танзимкунандаи тарофаҳо муқаррар шудааст.

Б5 Дар зер намунаҳои намунаҳои хароҷоте оварда шудаанд, ки ҳангоми қабули қарор вобаста ба муқаррар намудани тарофаҳо ба сифати тарофаҳои аз ҷониби мақоми танзимкунанда иҷозатдодашуда баррасӣ мешаванд ва хароҷоте, ки дар натиҷаи он корхона ҳуқуқ дорад дар таркиби бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда инҳоро эътироф намояд:

- (i) дуршавӣ аз бучет, ки бо тағйирёбии ҳаҷм ё нархи харид қайду шарт шудааст;
- (ii) хароҷоти марбут ба ташаббуси тасдиқшудаи энергетикаи “сабз” (бештар аз маблағи дар таркиби арзиши аввалияи воситаҳои асосӣ тибқи СБҲМ 16 “*Воситаҳои асосӣ*” сармояфузуншуда);
- (iii) хароҷоти изофӣ, ки мустаким намебошанд ва барои мақсадҳои танзими тарофавӣ хароҷоти асосӣ ба ҳисоб мераванд (аммо мутобиқи СБҲМ 16 наметавонанд ба арзиши аввалияи объекти воситаҳои асосӣ дохил карда шаванд);
- (iv) хароҷот барои қатъи лоиҳа;
- (v) хароҷоте, ки дар робита бо офатҳои табиӣ сарф мешавад;
- (vi) фоизи шартӣ (аз ҷумла, маблағи қобили иҷозат дар робита бо воситаҳои пулӣ, ки дар раванди сохтмони объект истифода гардида, пардохти сармояи саҳҳомӣ ва қарзгириро аз ҷониби корхона таъмин менамояд).

Б6 Бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда одатан фарқияти байни эътирофи моддаҳои даромад ё хароҷотро дар робита бо мақсадҳои танзим ва эътирофи чунин моддаҳо вобаста бо ҳадафи ҳисоботи молиявӣ ифода менамояд. Ҳангоме, ки корхона сиёсати баҳисобгирии худро ҳангоми татбиқи аввалияи СБҲМ ё ҳангоми татбиқи аввалияи СБҲМ-и нав ё стандарт бо таҳрири нав тағйир медиҳад, метавонад фарқиятҳои нави муваққатӣ ба вучуд оянд ё фарқиятҳои мавҷуда метавонанд тағйир ёбанд, ки боиси ба вучуд омадани бақияи аллақай эътирофшудаи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташудаи нав ё тағйироти он гарданд. Муқаррароти дар банди 13 овардашуда, ки ба корхона тағйир додани сиёсати баҳисобгирии онро бо мақсади оғози эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда манъ менамояд, ба эътирофи бақияи нав ё ворид намудани тағйирот ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташудар, ки дар натиҷаи дигар тағйирот дар сиёсати баҳисобгирӣ мутобиқи СБҲМ ба вучуд меоянд, монеа эҷод намеkunанд. Ин бо он қайду шарт шудааст, ки эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда дар робита бо чунин фарқиятҳои муваққатӣ бо сиёсати мавҷудаи эътироф, ки тибқи банди 11 татбиқ мешавад, мувофиқат менамояд ва пешбурди сиёсати баҳисобгирии навро пешбинӣ намеkunад. Аз ин рӯ, банди 13 эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо, ки бо фарқиятҳои муваққатии бевосита то санаи гузариш ба СБҲМ вучуднадошта қайду шарт шудааст, вале бо сиёсати баҳисобгирии корхона, ки мутобиқи банди 11 муқаррар шудааст, мувофиқат менамояд, манъ намеkunад (масалан, хароҷоти дар робита бо офати табиӣ сарфшуда).

Татбиқпазирии дигар СБҲМ-ҳо

Б7 Корхонае, ки ба доираи татбиқи талаботи Стандарти мазкур дохил мешавад ва барои татбиқи онҳо қарори худро интихоб менамояд, бояд истифодаи сиёсати баҳисобгирии худро мутобиқи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда ҷиҳати эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъ намудани эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда идома диҳад. Бо вучуди ин, бандҳои 16-17 нишон медиҳанд, ки дар баъзе ҳолатҳо СБҲМ-ҳои гуногун метавонанд нисбат ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда татбиқ карда шаванд, то ин бақияҳо дар ҳисоботи молиявӣ дуруст инъикос ёбанд. Дар бандҳои дар поён овардашуда робитаи байни баъзе СБҲМ-ҳои дигар бо талаботи Стандарти мазкур тавсиф карда шудааст. Аз ҷумла, дар бандҳои дар поён овардашуда истисно ва озодкуниҳои мушаххас аз риояи талаботи дигар СБҲМ-ҳо, инчунин

талаботи иловагӣ нисбат ба пешниҳод ва ифшои маълумот, ки нисбат ба чунин бақияҳо татбиқ мешаванд, шарҳ дода мешавад.

Татбиқи СББМ 10 “Рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисобот”

- Б8 Барои корхона зарур аст, ки хангоми эътироф ва арзёбии бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда арзишҳои ҳисоббаробарӣ ва фарзияҳоро истифода барад. Дар робита ба рӯйдодҳои, ки дар давраи байни охири давраи ҳисоботӣ ва санаи тасдиқи ҳисоботи молиявӣ барои интишор рух медиҳанд, корхона бояд СББМ 10-ро барои муайян намудани зарурати тасҳеҳоти ҷунун арзишҳои ҳисоббаробарӣ ва фарзияҳо бо назардошти ин рӯйдодҳо татбиқ менамояд.

Татбиқи СББМ 12 “Андоз аз даромад”

- Б9 СББМ 12 талаб менамояд, ки бо истисноҳои муайян махдуд корхона ухдадорӣ андозии мавкуфгузошташуда ва (бо шартҳои муайян) дороии андозии мавкуфгузошташударо вобаста ба тамоми фарқиятҳои муваққатӣ эътироф намояд. Корхонаи дорои ғаёлияти марбут ба танзими тарофавӣ бояд ҳангоми муайян намудани маблағи андоз аз даромаде, ки бояд дар ҳисобот эътироф карда шавад, СББМ 12-ро дар робита ба тамоми намудҳои ғаёлияти худ, аз ҷумла, ғаёлияти марбут ба танзими тарофавӣ татбиқ намояд.
- Б10 Дар баъзе нақшаҳои танзими тарофавӣ мақоми танзимкунандаи тарофаҳо ба корхона иҷозат медиҳад ё аз онҳо талаб менамояд, ки тарофаҳои оянда бо мақсади ҷуброни пураи хароҷоти андоз аз даромади корхона ё як ҷузъи он зиёд карда шавад. Дар чунин маврид, дар мутобиқат бо сиёсати баҳисобгирӣ, ки дар бандҳои 11-12 муқаррар шудааст, дар ниҳоят корхона метавонад дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташударо, ки ба андоз аз даромад тааллуқ дорад, эътироф намояд. Эътироф намудани чунин бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда, ки ба андоз аз даромад дахл дорад, худ метавонад фарқияти муваққатии иловагиро ба вучуд орад, ки аз рӯи он маблағи иловагии андозии мавкуфгузошташуда эътироф карда мешавад.
- Б11 Сарфи назар аз талабот вобаста ба пешниҳод ва ифшои маълумот дар СББМ 12, дар чунин маврид, ҳангоме, ки корхона дороии андозии мавкуфгузошташуда ё ухдадорӣ андозии мавкуфгузошташударо дар натиҷаи эътирофи бақияи ҳисобҳои фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда эътироф менамояд, корхона ҳуқуқ надорад маблағи чунин андозии мавкуфгузошташударо ба таркиби бақияҳои ҷамъбастии дороиҳо (ухдадориҳо)-и андозии мавкуфгузошташуда дохил намояд. Бар ивази ин, корхона бояд дороиҳо (ухдадориҳо)-и андозии мавкуфгузошташударо, ки дар натиҷаи эътирофи бақияҳои ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда ба вучуд меоянд, пешниҳод намояд, ё:
- (а) ҳамроҳ бо моддаҳои ҳисоботӣ, ки барои бақияи дебетӣ ва кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда пешниҳод шудаанд; ё
 - (б) ба сифати моддаи алоҳидаи ҳисобот ҳамроҳ бо бақияи дахлдори дебетӣ ва кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда.
- Б12 Ҳангоме, ки корхона гардиши дороиҳо (ухдадориҳо)-и андозии мавкуфгузошташударо, ки дар натиҷаи эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда ба вучуд меоянд, эътироф менамояд, корхона набояд гардиши маблағи чунин андозии мавкуфгузошташударо дар таркиби моддаи “хароҷот (даромад)-и андоз аз даромад”, ки дар ҳисобот дар бораи ғоида ё зарар ва дигар маҷмуи даромад мутобиқи СББМ 12 пешниҳод карда мешавад, ворид кунад. Бар ивази ин, корхона бояд гардиши дороиҳо (ухдадориҳо)-и андозии мавкуфгузошташударо, ки дар натиҷаи эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда ба вучуд меоянд, пешниҳод намояд, ё:
- (а) ҳамроҳ бо моддаҳои ҳисобот, ки дар ҳисобот (ҳо) дар бораи ғоида ё зарар ва дигар маҷмуи даромад дар робита бо гардиши бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда; ё
 - (б) ба сифати моддаи алоҳидаи ҳисобот ҳамроҳ бо моддаҳои мувофиқи ҳисобот, ки дар ҳисобот дар бораи ғоида ё зарар ва дигар маҷмуи даромад дар робита ба гардиши бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавкуфгузошташуда пешниҳод шудаанд.

Татбиқи СББМ 33 “Фоида ба сахмия”

- Б13 Банди 66-и СББМ 33 талаб менамояд, ки баъзе корхона дар ҳисобот дар бораи фоида ё зарар ё дигар маҷмуи даромад нишондиҳандаҳои фоидаи асосӣ ва ҷудошудаи ҳар як шахмиро дар асоси фоида ё

зарар аз ғаёлияти пайваста, инчунин ғоида ё зараре, ки ба дорандагони саҳмияҳои оддии корхонаи асосӣ тааллуқ доранд, пешниҳод намоянд. Илова бар ин, банди 68-и СББМ 33 талаб менамояд, корхонае, ки ғаёлияти қатъшударо муаррифӣ менамояд, маълумот дар бораи нишондиҳандаҳои ғоидаи асосӣ ва ҷудошуда барои ҳар як саҳмияро барои амалиёти қатъшуда ё дар ҳисобот дар бораи ғоида ё зарар ва дигар маҷмуи даромад ё дар тавзеҳот ифшо намоянд.

- Б14 Тибқи ҳар як маблағи ғоида барои як саҳмия, ки мутобиқи СББМ 33 пешниҳод шудааст, корхонае, ки Стандарти мазкурро татбиқ менамояд, бояд маблағи иловагии ғоидаи асосӣ ва ҷудошуда барои як саҳмияро, ки бо ҳамин тарз ҳисоб карда шудааст, пешниҳод намоянд, ба истиснои ин, ки ин маблағ бояд гардиши софи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо истисно кунад. Тибқи талаботи банди 73-и СББМ 33 корхона бояд маълумоти дар банди 26 Стандарти мазкур талабшуда вобаста ба ғоида барои як саҳмияро ҳамчун маълумот вобаста ба ғоида барои як саҳмия, ки СББМ 33 барои ҳамаи давраҳои пешниҳодшуда талаб менамояд, пешниҳод намоянд.

Татбиқи СББМ 36 “Беқурбшавии дороиҳо”

- Б15 Бандҳои 11-12 талаб менамоянд, ки корхона сиёсати баҳисобгириро мутобиқи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда дар робита бо муайянсозӣ, эътироф, арзёбӣ ва барқарорсозии беқурбшавии бақияи эътирофшудаи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда идома диҳад. Аз ин рӯ, СББМ 36 дар робита бо бақияи эътирофшудаи алоҳидаи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда татбиқ намегардад.
- Б16 СББМ 36 метавонад аз ҷониби корхона баргузор намудани тести беқурбшавии воҳиди тавлидкунанди маҷмуи пулиро, ки бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо дар бар мегирад, талаб кунад. Чунин тест метавонад бо назардошти он талаб карда шавад, ки воҳиди тавлидкунанди воситаҳои пулӣ гудвилро дар бар мегирад ё бо назардошти он, ки як ё якчанд нишонаҳои беқурбшавии дар СББМ 36 тавсифшуда нисбат ба ин воҳиди тавлидкунанди воситаҳои пулӣ муайян карда шудаанд. Барои чунин ҳолатҳо бандҳои 74-79-и СББМ 36 талаботро дар робита ба муайян намудани воҳиди арзиши тавозунӣ ва ҷуброншавандаи тавлидкунанди воситаҳои пулӣ дар бар мегиранд. Корхона бояд ин талаботро ҳангоми муайян намудани ин омил татбиқ намоянд, ки оё бақияҳои эътирофшудаи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ба таркиби арзиши тавозунии воҳиди тавлидкунанди воситаҳои пулӣ бо мақсади баргузор намудани тести беқурбшавӣ дохил карда мешаванд. Талаботи дигари СББМ 36 бояд дар робита ба зарар аз беқурбшавӣ, ки дар натиҷаи баргузор намудани чунин тест эътироф шудааст, татбиқ карда шавад.

Татбиқи СБҲМ 3 “Муттаҳидсозии тичорат”

- Б17 Принсипи асосии СБҲМ 3 аз он иборат аст, ки харидори тичорат дороиҳои харидашуда ва уҳдадориҳои қабулгардидаро бо арзиши одилонаи онҳо дар санаи ба даст овардан эътироф менамояд. СБҲМ 3 истисноҳои маҳдудро аз принсипҳои эътироф ва арзёбии он пешбинӣ менамояд. Банди Б18 Стандарти мазкур истиснои иловагиро пешбинӣ менамояд.
- Б18 Бандҳои 11-12 талаб менамоянд, ки корхона сиёсати баҳисобгирии худро мутобиқи ПУБМ-и қаблан татбиқшуда дар робита ба эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъи эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда идома диҳад. Аз ин рӯ, агар корхона тичоратро ба даст орад, он бояд дар ҳисоботи молиявии маҷмӯӣ сиёсати баҳисобгириро, ки мутобиқи бандҳои 11-12 барои эътироф ва арзёбии бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда дар санаи харид муқаррар шудааст, татбиқ намоянд. Бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташудаи корхонаи бадастоварда бояд дар ҳисоботи молиявии маҷмуии харидор мутобиқи сиёсати баҳисобгирии он, новобаста аз он, ки чунин бақияҳо аз ҷониби корхонаи харидор дар ҳисоботи молиявии худ эътироф шудаанд ё нашудаанд, эътироф карда мешаванд.

Татбиқи СБҲМ 5 “Дороиҳои ғайригардишии барои фурӯш таъйиншуда ва ғаёлияти қатъшуда”

- Б19 Бандҳои 11-12 талаб менамоянд, ки корхона сиёсати баҳисобгирии қаблан татбиқшудаи худро барои эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъи эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда идома диҳад. Аз ин рӯ, талаботи СБҲМ 5 нисбат ба арзёбӣ набояд дар робита ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташудаи татбиқ карда шавад.
- Б20 Банди 33-и СБҲМ 5 талаб менамояд маблағи ягона барои ғаёлияти қатъшуда дар ҳисобот дар бораи ғоида ё зарар ва дигар маҷмуи даромад пешниҳод карда шавад. Сарфи назар аз талаботи ин банд, корхонае, ки истифодаи ин стандартро интиҳоб менамояд ва маълумотро дар бораи ғаёлияти қатъшуда муаррифӣ менамояд, набояд гардиши бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии

мавқуфгузошташударо, ки дар натиҷаи иҷрои ғайриқонунии марбут ба танзими тарофавӣ дар доираи ғайриқонунии қатъшуда ба вучуд омадааст, ба моддаҳои ҳисобот, ки тибқи банди 33 СБҲМ 5 талаб карда мешавад, дохил наояд. Бар ивази ин, корхона бояд гардиши бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо, ки дар натиҷаи анҷоми ғайриқонунии марбут ба танзими тарофавӣ дар доираи ғайриқонунии қатъшуда ба вучуд меояд, пешниҳод наояд, ё:

- (а) дар таркиби моддаи ҳисобот дар робита бо гардиши бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, ки ба ғайриқонунии зарар мансуб мебошад; ё
- (б) ба сифати моддаи алоҳидаи ҳисобот, ҳамроҳ бо моддаи мувофиқи ҳисобот, ки дар робита бо гардиши бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, ки ба ғайриқонунии зарар тааллуқ дорад, пешниҳод карда мешавад.

Б21 Сарфи назар аз талаботи банди 38-и СБҲМ 5, корхонае, ки гурӯҳи хориҷшавиро намоёндагӣ менамояд, набояд маблағи ҷамъбасти бақияи дебетӣ ва кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ва ба таркиби гурӯҳи хориҷшавии моддаи ҳисобот воридшавандаро, ки банди 38 СБҲМ 5 талаб менамояд, фаро гирад. Бар ивази ин, корхона бояд маблағи ҷамъбасти бақияи дебетӣ ва кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ва ба таркиби гурӯҳи хориҷшавӣ воридшавандаро пешниҳод наояд, ё:

- (а) дар таркиби моддаҳои ҳисобот, ки дар робита бо бақияи дебетӣ ва кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда пешниҳод карда мешаванд; ё
- (б) ҳамчун моддаҳои алоҳидаи ҳисобот ҳамроҳ бо дигар бақияи дебетӣ ва кредитии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда.

Б22 Агар корхона тарзи пешниҳоди бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда ва гардиши ҷунин бақияҳои ба гурӯҳи хароҷот тааллуқдошта ё ғайриқонунии қатъшударо дар таркиби моддаҳои марбут ба фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда интиҳоб кунад, маълумоти марбут ба онҳо метавонад ба таври алоҳида ҳамчун қисми таҳлили моддаҳои марбут ба фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, ки дар банди 33-и Стандарти мазкур тавсиф шудааст, ифшо карда шавад.

Татбиқи СБҲМ 10 “Ҳисоботи молиявии маҷмӯӣ” ва СББМ 28 “Сармоягузорӣ ба ассосиатсияҳо ва корхонаҳои муштарак”

Б23 Тибқи банди 19-и СБҲМ 10 “корхонаи асосӣ бояд ҳисоботи молиявии маҷмӯиро бо истифодаи сиёсати ягонаи баҳисобгирӣ барои амалиётҳои ҳаммонанд ва дигар рӯйдодҳо дар ҳолатҳои ҳаммонанд таҳия наояд”. Банди 8-и Стандарти мазкур талаб менамояд, корхонае, ки ба доираи татбиқи ин стандарт мансуб буда, вобаста ба татбиқи он қарор қабул менамояд, тамоми талаботи ин стандартро нисбат ба тамоми бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда татбиқ наояд, ки дар натиҷаи аз ҷониби корхонаи мазкур анҷом додани тамоми намудҳои ғайриқонунии марбут ба танзими тарофавӣ ба вучуд меоянд. Аз ин рӯ, агар корхонаи асосӣ бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо дар ҳисоботи молиявии маҷмӯӣ мутобиқи Стандарти мазкур эътироф наояд, он бояд ҳамон як сиёсати баҳисобгирӣ нисбат ба бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, ки дар ҳамаи корхонаҳои фаръии он ба вучуд меоянд, татбиқ наояд. Принсипи мазкур новобаста аз он ки корхонаҳои фаръӣ ҷунин бақияро дар ҳисоботи молиявии худ эътироф менамоянд ё намеkunанд, татбиқ мешавад.

Б24 Ба ҳамин монанд, мутобиқи бандҳои 35-36 СББМ 28 ҳангоми татбиқи усули иштироки ҳиссавӣ “ҳисоботи молиявии корхона бояд дар асоси истифодаи сиёсати ягонаи баҳисобгирӣ дар робита бо амалиёти ҳаммонанд ва рӯйдодҳои, ки дар ҳолатҳои ҳаммонанд рух медиҳанд, таҳия карда шаванд”. Аз ин рӯ, зарур аст тасҳеҳот ворид карда шавад, ки сиёсати баҳисобгирӣ ассосиатсия ё корхонаи муштарак вобаста ба эътироф, арзёбӣ, беқурбшавӣ ва қатъ намудани бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда дар мутобиқат бо сиёсати баҳисобгирӣ корхонаи сармоягузорӣ ҳангоми истифодаи усули ҳиссаи иштироки мутобиқ карда шавад.

Татбиқи СБҲМ 12 “Ифшои маълумоти ҳисса дар корхонаи дигар”

Б25 Моддаи 12(г)-и СБҲМ 12 талаб менамояд, ки корхона вобаста ба ҳар як корхонаҳои фаръии худ, ки дорои ҳиссаи иштироки ғайриназоратӣ мебошад, ғайриқонунии зарари барои корхонаи ҳисботдиҳанда муҳимро, ки дар давоми давраи ҳисоботӣ ба ҳиссаи иштироки ғайриназоратӣ тақсим карда шудааст, ифшо наояд. Корхонае, ки бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо мутобиқи Стандарти мазкур эътироф менамояд, бояд маълумот дар бораи гардиши софи бақияи

фарқиятҳои тарофавии батаъхиргузошташударо, ки ба таркиби маблағи талабкардаи банди 12(г)-и СБҲМ 12 дохил карда мешавад, ифшо намояд.

- Б26 Банди 12(е)-и СБҲМ 12 талаб менамояд, ки корхона вобаста ба ҳар як корхонаҳои фаръии худ, ки дар онҳо ҳиссаҳои иштироки ғайриназоратӣ ҷой дошта, барои корхонаи ҳисоботдиҳанда муҳим мебошанд, маълумоти ғуншудаи молиявиро дар бораи корхонаи фаръӣ мутобиқи банди Б10 СБҲМ 12 ифшо намояд. Аз ин рӯ, банди 21(б)(ii)-и СБҲМ 12 талаб менамояд, ки корхона вобаста ба ҳар як корхонаи муштарак ва ассосиатсияи худ, ки барои корхонаи ҳисоботдиҳанда муҳим мебошанд, маълумоти ғуншудаи молиявиро мутобиқи бандҳои Б12 ва Б13 СБҲМ 12 ифшо намояд. Дар банди Б16-и СБҲМ 12 маълумоти ғуншудаи молиявӣ муқаррар шудааст, ки корхона бояд тибқи банди 21(в) СБҲМ 12 нисбат ба тамоми дигар ассосиатсияҳо ва корхонаҳои муштарак ба таври инфиродӣ назарраснабуда, ифшо намояд.
- Б27 Дар баробари маълумоти дар бандҳои 12, 21, Б10, Б12-Б13 ва Б16-и СБҲМ 12 зикршуда корхонае, ки бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташударо мутобиқи Стандарти мазкур эътироф менамояд, инчунин бояд бақияи дебетии ҷамъбастии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, бақияи кредитии ҷамъбастии ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда, инчунин маълумот дар бораи гардиши софи ҷунин бақияҳоро бо нишон додани маблағҳои дар таркиби ғайри зарар ва дар таркиби дигар маҷмуи даромад эътирофшуда нисбат ба ҳар як корхонае, ки барои онҳо ифшои ҷунин маълумот тибқи СБҲМ 12 талаб карда мешавад, ифшо намояд.
- Б28 Дар банди 19-и СБҲМ 12 маълумоте муқаррар шудааст, ки корхона бояд ҳангоми эътирофи ғайри зарар аз даст додани назорати ширкати фаръӣ, ки мутобиқи банди 25 СБҲМ 10 ҳисоб карда мешавад, ифшо намояд. Илова ба маълумоти талабкардаи банди 19 СБҲМ 12 корхонае, ки барои татбиқи Стандарти мазкур тасмим гирифтааст, бояд маълумот дар бораи қисми ғайри зарарро, ки ба қатъи эътирофи бақияи ҳисоби фарқиятҳои тарофавии мавқуфгузошташуда дар корхонаҳои фаръии собиқ дар санаи аз даст додани назорат алоқаманд мебошад, ифшо намояд.

Замимаи В

Санаи эътибор пайдо намудан ва муқаррароти интиқоли

Замимаи мазкур қисми ҷудонопазири Стандарти мазкур маҳсуб меёбад.

Санаи эътибор пайдо намудан ва муқаррароти интиқоли

Санаи эътибор пайдо намудан

- В1 Корхона бояд Стандарти мазкурро татбиқ намояд, агар аввалин ҳисоботи молиявии солонаи он дар даврае, ки аз 1 январи соли 2016 ё пас аз ин сана оғоз мегардад, таҳия гардида бошад. Татбиқи пеш аз муҳлат иҷозат дода мешавад. Агар корхона Стандарти мазкурро дар аввалин ҳисоботи молиявии худ аз рӯи СБҲМ барои давраи пештар татбиқ намояд, пас бояд чунин далелро ифшо намояд.